



„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja
a pošto prejmana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse 1.
f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse
leto f. 3.—Pol leta f. 1.60

Pri oznanilih in ravno tako pri „po-
slaničah“ se plačuje za navadno trisopno
vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 2 krat
Za veče črke po prostoru.

SOČA

Po
so.
v tobaku.

Naročnina in dopisa
voljno pošiljajo pod naslovo.
tor Dolence v Gorici. — Rok,
se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno
frankujejo. — Delalcem in drugim ne-
premožnim se naročnina zniža ako se
oglasje pri uredništvu.

Glasiloslovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Boj za kerst častni i svobodo zlato!

O dulce nomen libertatis!
O, jus eximium nostrae civitatis!
Cicero.

Ah, duhovitost, visokost i svetost teh besed! Ali je človeškemu umu mogoče nežnejše, blaže i pametnejše čutiti i govoriti? Ali ne s temi zlatimi slovesi izražen začetek, razevetelek i dovršitev vsakatero omike? O, dulce nomen libertatis! Ali je mogoče brez tebe človeku vsestransko, objektivno i istinito pametovati, razsojevati, ako nej prost v svojem mišljenju? So ve, da ne govorim sedaj o transcendentnej ali absolutnej prostosti, kajti, kakor psihologi pravé, o tej bi bilo nespametno trditi; mariveč o psihologične svobodi. To zlato i sveto prostost mora pa imeti vsak državlján, obče vsak posamezen narod, ker drugače bi bilo absolutno nemogoče razumno presojevanje i pametno delovanje. Kakò bi neki bilo mogoče človeku razumno misliti i pametno govoriti, delati, ako bi ne smél to misliti, to tvoriti, o čemer je popolnoma prepričan i prepričan, da edino tako i ne drugače bi bilo mišljenje ali delo umno i pametno? Ako bi pa bil predmet drugače izvršen, kakor bi moral vsestranskoma izvršen biti, bi ne bil objektivno resničen, ker produkcija prave ideje se nej po umnem i prostem potu vistinčila, mariveč gospodarila i nadvladala je strast osebe, katera se strastjo živi ali osebe, v katero prva oseba strast vlija. Tedaj strast je govorila, strast je delovala, strast je bila prvi in glavni faktor, ko se je to ali ono delo izvrševalo. Kaj je pa strast? Kateri človek se imenuje strastnež?—ali govori resnico ali krivico? ali umno misli i pametno dela ali nasproti?—ali izvršuje po svojem uvérjenju, po svojej vésti?—ali izvršuje sebično ali nesebično? Odgovori na ta prasanja neiso toliko téški! — Strastnež se imenuje tedaj isti, katerega poželenje ne dá se več vkrotiti, katerega ne dá se več vbérzdati, katerega pohotnosti i zahtéve ne dá se več vpokojiti;—jegova oseba, jegov „jaz“ je otrešel od sebe vsakatero verhovnost, vsakatero gospodarstvo, katero bi jegovo krivično poželenje uničilo ali saj predrugačilo. Pri strastneži je tedaj strast začetnica, gospodarica i izvršiteljica vseh porodečih se

mislij i podvzetij. Strastnežu je dobiček, je sebičnost najdraže dobro. Za svoje premoženje, za svojo domovino, za svojo narodnost, za svojo vero, za svoje težnje bo on vse druge ljudi, kateri neiso enakih kostij sovražil, tärpinčil, moril; kakor strastno trinožnje najhujš sovrag, najkrutnejši dušmanin vsega Slovanstva denes i uže preje čez 500 let proti vsemu Slovanstvu i razve njega še druga alemanska pošast, koja čerti i sovraži Slovana bolj nego hudica. Heu tempora!

Strastnež neče poznati ali bolje, ne pozna boljših predloženj, razvidnejih pomislij;—on je slép i ném za vse drugo mišljenje, bodisi še tako umneje i pametnejše od njegovoga;—on ovérže vse, kar ne strinja se z njegovo strastjo; on je slép i ném za vso lépo, dobro i pravo; slép i ném je za estetično lépo v prirodi i v umetelnosti;—slép i ném je za moralne občutke, za dobro i slabo izcimajoče se v človeku po pravem i prostem potu razuma;—slép i ném je za resnico véčno i sveto;—slép i ném je za vsako žlahtno razveseljevanje, kakor za panorazo barv, za harmonijo glasov, za konverzaijo z blagodušnimi i dobrosérenimi ljudmi, za krasost i mik intelektualnih i estetičnih okusov, kakor: za muziko, poezijo, kiparstvo, zidarstvo i slikarstvo;—končema slép i ném je za vsako znanost, za vsako umetnost. Strastnež je tedaj duševno nepopolen, je duševno bolan. Spričo tega mišljenje i delovanje strastnežovo je brezumno, brezpametno i brezsvobodno. Strastnež, ker dela strastno, nejma tedaj razuma, nejma uravnost, nejma prostosti, nejma značajnosti.

Ako opozorujemo pa moderno človeštvo i moderne vlado po Evropi, zapazimo, da Turek, trinogov, kervolok vseh kervolokov, okrutnik vseh okrutnikov, nejma razuma, nravnosti, prostosti i značajnosti, ker dela i ravna strastno;—kakor tudi nekateri zagriznjeni germanški verhovniki. Le kedor razumno dela, dela nravno, dela prasto, dela značajno in to se lahko sklepa, ker vsi ti zapadki so si meju seboj enakolični, ako se stvar od raznih strani opazuje. Za tega del proč se strastjo—proč s Turkom, proč z vsemi tudi nemškimi strastneži, kojih počinjjanje je protivno evropskej omiki, je protivno človeškej omiki, je protivno človeškemu napredku i poklicu;—mesto nje naj vséde se na zlat sédež čist, zdrav razum, nravnost, prostost. Potem lahko vesélo i radostno vskliknemo: „O, jus eximium nostrae civitates!“

Čas je, da nekoliko bolj špeciélno govorim: čas

je sedaj osvete i maščevanja;—čas je, da strast uniči se;—čas je, da razruši se i popolnoma skruši Turek, verhuncer vsega tiranstva, verhuncer vsega nazadka, principijelna i glavna ovéra vse omike i mesto njega naj poséde se na „Balkanu—tužnem velikanu“ razumivna moč,—moč napredka,—moč omike,—slednjič moč človeškoljubja.

Največi sovrag i človeštva je isti, kateri tem blagim, nežnim i svetim besedam agovarja ali kateri bi je še celo zamotoval. Slovan! Slovan! čas je osvete, čas je maščevanja,—zlati čas je osvobodnja od turškega jarma,—od krutega sovražnika! Ustani Slovan,—oživi kraljevič Marko,—oživi hrabri Lazar; oživi orjaški Nikolaj Zrinski;—meč opaši, oster meč opaši, da pogubiš Turka silovitega na milost i nemilost! „Daču blaga koliko ti drago.“ Izdrnij se, ohrabri se, oserčij se Slovan!—vkrotij, pobij, i uničij robstvo! „Udarij ga žizmom i mahinuzom“, da enkrat za zmérom „sjedo Turec na zemljicu čérnu.“ Čas vgod. je, — da čas milosten!—tedaj Slovan! „hlapec zberi i tovarše, šareca berzega zasjedi,—ročno jezdi na Turčino, „polnit“ voljo svoje drage domovine i ruci svojim bratom vojakom: „res junakom je sramota, da je še obklada jarem!“ Hajd' na boj,—hajd' na boj kervavi za kerst častni i svobodo zlato i ruci, Slovan s kraljevičem Markom: „mene zovu na polje Kosovo, da im kažem, na kome je carstvo, jer se Marko ne boji nikoga, razma jednog Boga istinoga.“ Ne odnašaj Serb, Černogorec, Bosnjak, Hercegovinec, Bulgar, Hèrvat, Slovenec, Albanec, Gerk,—ne odlagaj tega svetega trenutka tudi Rus, ne, če tudi si prost, vendar prostega ne moreš čutiti se, ko vidiš, da tvoji bratje pod teškim jarmom stočéjo, ne odlagaj Čeli i Moravec, ne odlagaj Poljak, ne odlagaj vsa slovanska kèrv, ker sedaj je napačil tudi zate zlati čas!—„Ne jenajaj prej, dokler ne razrušiš spone, v katere je okovan tvoj brat.“ Glej, Slovan, žarki osvobodnja so se ti užo prikazali,—dobro pazij, da jih ne zakrijó oblaci čérne sužnosti,—dobro pazij, da ne: „danak prodje, tavna nočea dodje“,—dobro pazij, da ne zbeži i zgine dobrohotni čas v neznano večnost, dobro pazij, da ne bodeš moral z nova izdihovati pod turškim jarmom!

„Jach tebi, o slovanska zemlja!
Kar si žita drobnega shranila,
Turška sila žito vse povžila;
Kar si vina rujnega rodila,

LISTEK.

Posebni znaki.

(Novelata.)

Po danej snovi

Spisal: Janko Leban.

(Dalje.)

Dolgo je stala na mestu strmè in kot okamenela potem pak dirja kakor v mrzlici po vrtni potici; lepo kodre s čela si odmakniviši, krene naravnost domov. To je bilo za njo sreča, da Neže še nij bilo doma; kajti še vedno je klepetala pri tiblari.

Cez nekaj trenutkov stopi v hižni vrt deklica ubožno oblečena in oplašena ter jame trgati naj lepše cvetice, katere so tamkej rasle. Otrok je imel časa dovolj za nabiranje, kajti žive duše nij bilo blizu. Bogate vlaši skrite v širok slamnik, kateri je segal globoko doli do čela in lepa postava stisnena v ozko, ponošeno višnjevo krilo sé strgano črne jopice: bilo je Idi gotovo dovolj, da je ne bo izpoznal nikedo. Napolnivši malo čanjico z najlepšimi cveticami krene jo hitro preko polja v S., kamor so kopeljski gostje najrajši zahajali.

Dve uri sti bili potekli in nastal je bil uže večer. Majorka vrnila se je domov. Marjeta, kuharica prijde jej z razvnetim licem naproti, a iz Nežine odprte sobe slišati so bili presunljivi in gonljivi glasovi.

„Za Boga! Kaj pa se je zgodilo?“ praša Idina mati stopivši črez prag.

„Le poglejte mitostiva gospa, je-li to pravo oskrbnništvo,“ prične Neža obupno kazaje na odprti predal svoje skrinje, „le četrť urice sem se bila pomudila pri tiblari, da sem jej rekla osnažiti Idino praznično krilo, ko najdem domov prišedši—o moj Bog!—svojo denarno skrinjo odprto, in moje granatne verižice, katero sem podedovala po svoji ranjkej teti, tudi več nij; a od moje mošnje s petimi goldinarji niti sledu nij več!“

„Kdo je pa tukej bil?“ praša majorka polujezno.
„Tc sam Bog vedi; biž ko ne pak je bil tu oni beraški mladenič, kateri je denes tukej beračil i je tako grozeče gledal, ko sem vrata pred nosom mu zaprla!“

„Pa kako je mogel v sobo?“ kriči majorka.
„Najbrž je kedo vrtna vrata odprta pustil,“ poreče Neža, „idem kmaša k sodniji!“

„Ob osmih zvečer, kaj vam neki na misel prijde; mar ne bo jutri časa dovolj?“

„Se ve, da bo; ali ta prismoda Bog ve kam uže odnese do tega časa petè!“

Majorka se raztogoti ter stopi v spalnico svojo; a kako se zavzame uže na pragu! Tudi tukej sem je bil tat prilazil. Na toaletnej mizi nij več srebrnega svečnika, zrcalo je razbito in ena šipa, pokrita s kosom zatemnela sukna leži na tleh, kar svedoči, da je moral tat, ostrašen od kake strani, ubežati skoz okno.

„Pa res ne ostaje družega, kakor da se še danes in sicer v tem hipu pritožimo pri sodišču“ dejala je

majorka vsa zbegana, „morda se utegne tatù še kje dobiti. Hitite Neža, nij izgubljeni čas!“

Mala in priprosta hiža, katero je bila majorka v najem vzela, stala je četrť ure od kopelj Srečevreških. Kje da se nahaja policijski urad, o tem obedve gospi še vedeli nijsti, vendar s popraševanjem prijde se povsod. Urno se napraviti na pot. Ide se majorka v svojej zbeganosti še nij spomnila, niti po njej ničesar prašala.

Trajalo je dolgo časa preden sti mogli do policijskega komisarja, katerega sti dobili v nekem privatnem stanovališči. Ko mu majorka svoje ime in željo naznani, pošlje takoj po svojega pisarja, pelje gospe v svojo pisarno ter ju jame natančneje izpraševati. Neža tožila je odločno mladega berača, da je on tat njunega blaga.

„Tedaj nam popišite berača,“ reče komisar, „kak je bil!“

Neža bila je v zadregi. Kesala so je ta čas, da je pred beračem bila vrata zaloputnila; bila bi ga vsaj nekoliko bolje pogledala.

Komisar ponovi vprašanje.

„Obraz“, odgovori ona „bil mu je tak, kakor je luna v zadnjem krajei, to sem dobro videla.“

„In njegova obleka,“ praša komisar nekako nestrpnost.

„Mislim, da je bila raztrgana, sicer pak je bila še dokaj snažna, in če se ne motim, imel je čevlje na „lak“. Taki tatje so najhujši.“

V ostalem pa je znala Neža v komisarjevo veliko nevoljo praviti veliko rečij, kar se jej je o berači le

Turška sila vino posušila;
Kar je čreda živoga skotila,
S tem Turjad svoj terbuš si polnila;
Tvoji momci turški so robovi,
Tvoje hčeri rokinje so turške,
Tvoja deča jadra poturica;
Poturica, carova suznica.—

Le glej, da ne bodeš moral ono tužno pesen prepevati! „hej Slovani sluge narodov!“—le glej, da ne bodeš moral stokati z Ovidijem potem, ko bo plavala realno pred tvojima očesima ona strašna noč nastajajoče še hujše suznosti od prejšnje,—le glej, da ne bodeš primoran, če tudi prav teško, izdihovati: „Quam subit illius tristissima noctis imago!“ Kakova podoba suznosti, kako črna, tužna, obupna podoba suznosti,—kakšen prizor,—kako strašen čas! Saj dobro veš, da, ako ti ta priklonjen čas utoni v morja globino i Bog vé potem za koliko časa,—saj dobro veš, da hudobno Turče te bo še huje stiskalo, terpinčilo, morilo,—saj dobro veš, da se ravna s suzniki vedno huje. Ti pa, Slovan! ti si bi si še suznik, tedaj pomisli resno, da, ako bodeš sedaj ko uporni suznik premagan, tedaj pomisli, da se bo s tobaj kot s podvojenim suznikom dalje i dalje bolj kruto ravnal,—tedaj junasko i moiro pomisli, kaj počinjaš, saj veš, da:

„Menj strašna noč je v črne zemlje krili,
Ko pod svitlim solncem suznji dnovi!“
Tedaj na noge, Slovan! bliskoma na noge v črni boj, v boj kervavi,—bojuj se hrabro,—bojuj se do zadnje kapljice i zmaga je gotova! Naj si opaše tedaj posamezen oster meč,—meč osvete i maščevanja; zraven pa moram še opaziti, naj se temu svetemu delu—da! noben Slovan ne vstavlja, mariveč naj vsak dela nato, da: „prost, ko je bil ošakov, naprej naj bo Slovanov dom“—naj dela vsak nato, da:

„Edinost, sreča, sprava
K nam naj nazaj se vernejo;
Otrok kar ima Slava
Vai naj si v roke sežejo, .
Da oblast
I zno čast

Ko prej, spet naša bode last!“

Delajmo tedaj vsi vsak po svoji moči, posebno, ko vidimo, da tuji narodi za Hercegovince i Bosnjake v boj osvete dohajajo, ne gledé na teško delo i trud grozan. Mi Slovenci če uže drugače ne moremo pomagati, pomagajmo, saj materijalno; vsakdor naj položi terdo zaslužni denar na altar domovine in svobode slovanske, osobito, ko vidimo, da, skoro bi rekel, celi svet simpatizuje s Slovani,—ko vidiš, da so se povsodi ustanovila posebna društva, katera nabirajo denar v podporo za vbogo suznike! Tedaj skoči v podporo mlado i staro, vbogo i bogato, moško i žensko, vsak naj kaj daruje,—povernilo se bode vsakemu stokrat i stokrat več unkray merzlega groba!

Glej, slovanska kerv! na tak način vdeležili se bomo vsi slavne zmage svojih bratov Jugoslovanov! Spričo tega sočutjimo, terpimo, delajmo ž njimi, delimo ž njimi srečo in nesrečo—tudi smrt. V to pa Bog pomoz i serčen pogum!

Čast i hvala vsakemu soboritelju, ki vdeleži se boja na kateri—koli način, posebna čast i hvala gre pa onim, ki so druge narodnosti, kajti s tem činom pokažejo, da živé v 19. stoletju,—v času prostosti i omike! Potem pa, ko bo kervolok izgnan i vsak strastnež zakopan, lahko vskliknemo: srečni slovanski narod, špeciálno jugoslovaniki, srečna tudi ž njim vsa Evropa, kajti izgnala si iz svojega oserčja največega sovražnika vere, svobode i omike i željimo za našim verlim Preširnom, da:

„dozdevalo,“ a natančnega nij vedela ničesar. „Kdo pak je bil razen te gospé doma?“ uprašá uradnik majorko, spoznavši, da z Nežo nij ničesar opraviti.

„Mene nij bilo, razen gospé Neže bila je doma moja hči, dvanajstletna deklica in moja kuharica Marjeta.“

„Tedaj pa prosim, da obedve takoj poklicati daste.“
„Zdaj ob 9. uri zvečer!“ uprašá gospa majorka, „to vendar ne gre, moja hči uže najbrž spi.“

„Moram Vas prositi, da jo zbudite.“

Kak izgovor bi tukej majorki nič ne bil pomagal, nego Neža bila je odposlana, da Ido in Marjeto privede.

Čas, ko Neža nij bilo navzočne, porabil je komisar v to, da je majorki očital, zakaj nij previdnejša.

„Gotovo bi se Vam ne bilo nič ukradlo, če bi se bilo bolj pazilo tamkej pri Vas,“ dejal je, „le priložnost dela tatu.“

„Ej se vé da, gospod komisar; stara je malo ne previdna,“ zavrne majorka, uže dostikrat sem jo zaradi tega svarila.“

„Če pa vesto, da je taka, zakaj jej pripuščate potem skrb za Vašo hižo.“

Majorkino čelo se zgrbanči, kajti nij bila vajena, da bi se bil kedaj njej očital kak pogrešek, posebno pak kar se tiče znotranjih zadev jone hiže.

„Neža je zvesta kot zlato,“ pristavi gospa po kratkem molku, „ona je vedno dobro za mojo hižo skrbela i se izkazala dobro čuvateljico moje hčeri.“

„Čuva je kakor svoje oko, z vso mirnostjo . . . V tem trenutku odpro se vrata in Neža vstopi bleča kot zid.“

„Živé naj vsi narodi,
Ki hrepené dočakat' dan,
Da koder solnce hodi
Prepir iz sveta bo prognan;
Ko rojak
Prost bo vsak
Ne vrag, le sosed bo mejak !

Kaludjer.

Ustaja v Bosni in Hercegovini.

Ustaši v Hercegovine so še zmerom prav srečni.— Oni teden je turška vojska vdarila iz Trebinja, a bila je potolčena in je morala v naglici sopet bežati v mesto. 1100 ustašev je v zapadni Hercegovini pobilo blizo 200 Turkov, požgalo 1000 turških hiš in Turkom vzelo 800 ovac, 500 goved in 15000 turških konj. Pop Zarko je se svojimi četami Turkom popolnoma zaprl pot iz Carigrada v Hercegovino in Bosno; te čete so se uže večkrat bile s Turki in zmerom so jih odbile ter zapobile v beg. Silno dosti Turkov je poginilo v bitvah v Hercegovini, vsled tega polastil se je Turkov tak strah in obup, da so začeli verovati na božjo kazen, ki jih pokončuje. V Bosni so bile tudi prav mnoge bitke; ustaši so Turke premagali pri Slabinju, na reki Verbas in pri Selu Bajni ter jih pobili prav mnogo in jim vzeli veliko živine.—Ustaja v Bosni z vsakem dnevom narašča, in kakor dobivajo vstasi v Hercegovini pomoč iz Crnogore; tako dobivajo oni v Bosni pomoč in naraščaj iz Srbije; sliši se celo, da je srbski polkovnik Alimpić osnoval četo 5000 mož prostovoljcev z nekaterimi kanoni in da čaka samo ugodnega trenutka, da svojo četo pelje v Bosno.—Kakor hitro se to zgodi, bo še le ustaja v Bosni stopila v pravo in bolj redno akcijo in postane ofenzivna namesto defenzivna, kar bo tudi številu ustašev zdatno pomnožilo.

1000 Bulgarskih ustašev je izdalo proklamacijo, s katero kličejo svoje sobrate Bulgare na boj proti Turčinu. Proklamacija je ognjena in bode imela gotovo dober uspeh.— Če še ustaja v Bulgariji začne, po tem ja vsa evropska Turška v ognju in konec mora biti turškega gospodarstva v Evropi.

Velika sreča za ustaše je tudi ta, da so Turki finančno obnemogli; turški vojaki v Bosni in Hercegovini ne dobivajo redno svoje plače in oblečeni so tndi revno; zima se bliža in revščina zmerom večja postaja.—Če pa Turčin postane revež, zapuste ga še njegovi zadnji prijatelji. „Krah“ je uže začel na Turškem; turška vlada je naznanila, da ne bo izplačala popolnoma, nego samo en del kupona Turške rente, katere je vse polno v Avstriji in drugod.—Vsled tega so začele tudi uže podgane zapuščati ladjo in turška „Neue freie Presse“ sama je začela dvomiti nad njenem pajdšem; prinesla je uže nekoliko obupnih člankov, v katerih risa žalostno stanje zapuščene Turčije in izražuje bojazen, da bolani mož ne bode več okroval.—

Najhujši sovražnik: „faliment“ preti Turčinu in ta ga spravi še ob zadnje prijateljstvo v Evropi— prijateljstvo židov in borse. Kedo bo nastopil dedšino umirajočega? To je denes vprašanje, na katero še nihče ne more odgovoriti, najmanj pa diplomacija, kateri rastejo dogodki preko glave.—Avstrija je žalibože v takih razmerah, da si ne more prav pomagati; notranja in zunanja politika Avstrije nij primerna važnim časom; rada bi torej zavlekla rešenje jutrovega pitanja, če bi bilo še mogoče.—

Srbija bi pri takem evropskem položaji lahko razsekala gordiški voz; a knez srbski je neodličen: nje-

Le Marjeta jo je spremljevala, a tudi tej je bil obraz smrtnobled, nekak strah je bil videti na obrazi obeh ženskij.

„Kje pak je Ida?“ poprašá majorka skrbljivo.

Stara vsa zbegana in kakor iz sebe, jedva je mogla kaj izpregovoriti. „Oh nesrečni dan! tožila je jec-ljaje, „kakor bi se vse nesreče bile danes združile, . . . oh, resnica je, da nesreča nikedar ne spi—oh, oh, uboga Ida!“—

Ne sluté nič dobrega, plane kakor zdvijana majorka na staro Nežo, prime jo za ramo in vpije: „Za Boga svetega, pa mi hitro povej, kaj je z deklico; Tebi sem jo izročila v varstvo, Ti si vzrok, da nas je tat oplenil, —kaj pak se je zdaj še z deklico zgodilo?“

„Kakor je Bog v nebesih, jaz sem nedolžna“, vpije prestrašena Neža obupno. „Marjeta mi je poročnica, da je Ida skrivej ubežala . . . da je zdaj nikjer nij najti.“

Majorka vsa razburjena tresla je hudo ramo Nežino in uže je bila usta odprla, da bi bila Neži zopet napravila strašansko pridigo, ko komisar povzame besedo, rekoč:

„Prosim, da novodošla priča, kuharica Marjeta pové, kaj jej je znano o berači.“

Marjeta stopi korak naprej in prične: Gospod komisar! v vrhu našem je ravno tako kakor v kaki puščavi. Vse je poteptano in narobe; naj lepše evet'ce so to trgane in prav tako se mi zdi, kakor bi bil smeli še z ukradenim odnesel tudi gospodičino . . . Izrekši to glasno zastoče.—

(Dalje prihod.)

ga je diplomacija vjela v svoje zanjke; morda mu je tudi kaj obljubila, če bo pokoren, kakor smo uže zadnjič omenili.—Spričo tega je knez osebno hotel presijó delati na bojaželjno skupčino; sam je prišel v skupčino in poslance nagovarjal, naj se ne prenaglijo; a poslanci so odgovorili, da so vse dobro prevdarili in s polnem prepričanjem odločili se za vojno. Vsled kneževga neustavnega ravnanja je odločno ministerstvo Ristič-Gruič podalo svojo odstavko in knez je bil primoran iskati novih ministrov.—Obdati se je hotel s konservativnimi možmi; a to nij šlo, še dobiti jih nij mogel, in tako je moral Ristič-a prositi, da mu pomaga iz zadrege; a Ristič mu je nasvetoval Kaljevičev ministerstvo, katero je ravno tako omladinsko, tedaj za boj, kakor poprejšno, z razločkom, da ima Kaljevič največe simpatije pri Bolgarjih.

Srbski narod in tudi njegovi zastopniki hočejo vojsko in knez je v jako nevarnem položaji; on mora v vojsko, ali pa bo moral bežati čez Savo.—Če torej kmalo ne vstreže narodovi želji, nastane v Srbiji prav gočovo katastrofa in narod si izvoli družega vojvodo, ki ga bode peljal v boj.— Da pa je knez jako hladnokrven, kaže to, da se v tako važnem in osodopolnem času ženi; denes menda je poroka kneza Milana z Natalio, bogato Rusinjo; cesar ruski je poslal svojega prvega adjutanta v Belgrad, da ga zastopa pri poroki.—Zvedeli bomo skoro gotovo, da narod srbski nij bil posebno naidušen pri tej slovesnosti, ki se vrši mej tem ko telegraf poroča, da so Turki sopet prestopili srbsko mejo ter po srbskem ropali in klali.—Iz tega poročila se razvidi, da na Balkanu močno gori in da se bode diplomatom težko posrečilo zavleči odločivno vojno do spomladi; nikakor pa ne bode mogla podaljšati živnje umerjočemu Turčinu.

Dopisi.

V Gorici, 13. oktobra 1875. — Ta teden je Gorica učiteljska; od vseh strani Primorskega, iz Istre in Dalmacije so pripotovali učitelji v naše mesto, da se vdeležijo deželne konference in da si ogledajo raztavo učil.—

12. t. m. bila je slovesna odprtve razstavo odprl jo je dež. nadzornik, g. A. Klodič, v nazočnosti mnogo visoke gospode iz Gorice in Trsta in mnogih učiteljev in učiteljic. V jederatem govoru je g. nadzornik najprej v nemškem, po tem v slovenskem in končno v italijanskem jeziku razvil zgodovino in pomen šolstva ter njega napredek v zadnjem času, končaje se živio-klicom na presvitlega Cesarja Franca Jožefa, kateri klic je občinstvo navdušeno večkrat ponavljalo. Navzočne gospode je g. K. v slovenskem jeziku tako-le nagovoril:

GOSPODA!

Sešli ste se danes v tej dvorani vsled poziva deželnega šolskega sveta in po zaupanji svojih sodelalcev na trudopolnem šolskem polji k važnemu in častnemu poslu. Glas svoj imate namreč oddati o vprašanji, kako se imajo odgojevati in učiti naši otroci, na ktere nado naše prihodnosti stavimo, to je, kako se imajo njihove telesne in dušne moči s takim vspehom razvijati, krepiti, uterditi, da jim bode odraslim, kakor vleva postava, značaj terden in čist, vera neomahljiva, da jim bode mogoče zajemati deržavi, družini in sebi na korist iz zaklada pridobljenega znanja, da se navadijo ljubiti svojo domovino, da bodo polni ljubezni do svojih rojakov in prešinjani čutom vzajemnosti in skupnosti vseh dežel našega lepega carstva, drage naše Avstrije, ktera ima ima biti vsem pod njenim žezlom zbranim narodom ljuba domovina, ki ima biti kakor pesnik pravi „Avstrija za vse,“ da se odraslim, pravim, uterdi zvestoba do našega ljubljenelega cara Frančiška Jožefa, pokrovitelja vseh narodov, in do njegove svetle rodbine.

Ali si more kedo misliti nalogo častnejšo, nalogo bolj vzvišeno, kakor to, truditi se z delom, koje ima tak sad v poznejih časih obroditi, v časih ko bodo morebiti trudni udje učiteljevi že v večnem miru počivali, s takim delom, po kojem se ima seme zasejati, iz kterega mora sledečemu rodu prirasti tisočeren blagoslov. Zaupanje toraj, da si bode vsak učitelj, vsak poslanec štel v dolžnost, vdeležiti se z vso svojo močjo tako važnega posla, kakoršen je prvemu deželnemu učiteljskemu zboru naročen, kličem vam pred začetkom iskrenoserčno: Na zdar!

Po končanem govoru povabi g. nadzornik nazoče, da si ogledajo raztavo.—

Nikoli ne bi bili mislili, da bomo toliko lepega, podučljivega in zanimivega videli na tej prvi šolski razstavi v Gorici, in pripoznati moramo, da je naše šolstvo v zadnjem času lepo napredovalo. Da pa se je v primerno kratkem času osnovala tako izvrstna in dobro urejena razstava, zahvaliti se moramo v prvi vrsti nevtrudljivem dež. nadzorniku, g. Klodiču, pa tudi okrajnemu nadzorniku g. Vodopivcu, ki se je mnogo in mnogo trudil, da je razstava tako dobro urejena in tako obširna.

Razstavi je odmerjenih 5 dvoran e. k. vadnice. — V veliki dvorani, kder se podučuje petje, razstavljeni so vsakovrstni učni pripomočki. — Ko prideš v dvorano, najdeš na desni strani zbirko merčesev in zbirko kmetijskega, rokodelskega orodja in pohištva; tu je v minjaturi vse, kar mora otrok poznati o stvaréh zadevajočih

domačo hišo. Ta zbirka je kaj vredna za praktični in-
tuitivni poduk in zatorej moramo čestitati vrlemu raz-
stavljavcu, g. Ambrožu Ponižu, nadučitelju v Rihenbergu.
—Prav tako pohvale vreden je reliefni zemljevid čepo-
vanske doline, katerega je razstavil g. Srebernič, učitelj
v Čepovanu. — Dopale so nam tudi gosp. Pocarjeve
zlogovne tablice s podobam za praktični poduk v čita-
nju. — G. Pick, učitelj na pripravljavnici v Trziču (Mon-
falcone) je razstavil mnogo zanimivih objektov, mej ka-
terimi se nam je zdel prav praktičen telurij in pa mi-
zica za lahko določevanje geografske lege. Posebno pri-
znavno moramo omeniti dveh računskih aparatov; enega
je razstavil g. Gallo, učitelj na vadnici v Gorici; ta je
posebno lahko rabljiv za delenje in se priporoča na
prvi ogled; drugega je sestavil g. Goljevšek, zdaj vodja
avstrijske šole v Carigradu; po našem mnenju je ta
aparat za predočevanje drobnin najbolj razumeven, ker
je po njemu najbolj razvidna celota in vsaki del celote
posebej. — Aparat stane menda 18 gold.; pa dal bi se napra-
viti v bolj navadni obliki tudi za polovico in manj. — G.
Gallo je tudi razstavil popis Gorice v topografskem in
zgodovinskem obziru, ki je prav razumevno in praktič-
no delo. — Za temi objekti sledijo razni kartoni, modeli,
knjige in fizikalni instrumenti deklishe pripravnice v
Gorici: prav lepa in zanimiva kolekta.

Dopadaj nam je v tej kolekti posebno kombinirani
ruski stroj Živnijev za kazalni nauk v računstvu. — Zra-
ven tega stroja zapazili smo tudi drugi po g. J...u iz
Gorice razstavljen aparat, ki pa je stare konstrukcije in
ne zadostuje.

Lep računski stroj je razstavila tudi dunajska fir-
ma „Pichlers Wittwo“; ta firma se sploh odlikuje na
razstavi; poslala je mnogo vsakovrstnih fizikalnih in-
strumentov, modelov, globusov, zemljevidov, modelov za
telovadnice i. t. d.

Mnogo je tudi razstavila firma „Alois Kreidl v
Pragi; zamniva je posebno zbirka fizikalnih instrum-
entov za mestjanske šole in pa jako popoln telurij,
menda najboljši na razstavi. Obe tuji firmi sti prav
mnogo pripomogli popolnosti razstave in se s tem pri-
poročili našemu učiteljstvu. Prav tako tudi firma Gion-
tini v Ljubljani, katera je razstavila prav krasne karto-
ne za kazalni poduk v zgodovini, velike in jako popol-
ne atlase in mnogo družih učnih pripomočkov.

Od domačih knjigotržcev je mnogo razstavil g.
Paternelli, pa tudi gg. Wokulat in Dase sta dobro za-
stopana; razstavljene reči kažejo, da tudi goriško knji-
gotrštvo dobro napreduje. Ker gremo po vrsti, naj ome-
nimo zdaj g. Stegnarjevega stroja za računstvo in čitanje.
Ta eleganten, praktičen in ob enem prav cenit stroj
(stane namreč samo 6 gold.) se je vsem obiskovalcem
jako dopal, mnogi učitelji priznavali so mu prednost
pred drugimi enakimi stroji. Skoro gotovo je torej, da bodo
tudi šolske oblasti ta stroj priporočale in da se bo
vdomačil v naših ljudskih šolah. Firma Tempky iz
Prage je razstavila mnogo učnih knjig, kart i. t. d.

Omeniti je še šolske knjižnice v Kamnjah, katera
je razstavila lepo zbirko okusno vezanih in uredjenih
knjig; po tem goriške vadnice, Slovenske matice, društva
sv. Mohora. Prva je razstavila mnogo šolskih knjig in
učnih pripomočkov; drugi dve pa vse dosedaj izdane
knjige. Dopadala so je posebno strekovnjakom g. Žni-
darčičeva abeceda s podobami; primerjaje to abecedo z
ono g. Pocarja, našli so jo mnogi bolj praktično. Mu-
zikalij je razstavil nekoliko g. Hribar, namreč „Grlico“,
„Bisernico“ in še nekoliko drugih zbirsk slovenskih pe-
sni, pa tudi mnogo lastnih skladb, namreč opereto
„Prepir o ženitvi“, veliko slovensko mašč, zbirko šolar-
skih pesnij in drugih več. — G. Tomšič, urednik
Verteca, je poslal več letnikov „Verteca“ in iger za mla-
dino. — Vse hvale vredno je razstavljeno delo g. okr.
nadzornika Vodopivca, to je obširni zvezek, v katerem
se nahajajo praktični načrti za šolska poslopja. — S tem
smo popisali vse, kar se nam je zdelo bolj važnega v
glavni dvorani.

V sobi zraven te dvorane se nahajajo pisarije, ri-
sarije in druga dela učencev iz vsih okrajev goriške
grofije.

O teh bomo morda prihodnjič kaj spregovorili. —
Raspostavljena so v tej sobi tudi ročna dela učenk iz
Goriškega. — Mi se sicer dosti ne razumemo na taka
dela; pa vendar smo zapazili, da se je na tem polju
poduk še le začel; pogrešali smo posebno zbirko prav
domačih in pa takih ročnih del, ki kažejo na žensko
obrtnost. — Omeniti je še pripomočkov za šolske vrte,
katero je razstavil Wokulat, in modelov za telovadne
priprave goriškega mizarja g. Lorenzutti-ja, kateri so
prav priporočljivi. —

Na mostovžu c. k. vadnice so še 3 druge sobane
polne razstavljenega blaga, ki direktno ali indirektno
sega v področje ljudske šole. V eni sobi je razstavil g.
Bollé, ravnatelj tukajšne c. k. svilorejske postaje razne
modele, tvarine, podobe, instrumente in mnoge druge
reči, ki so potrebne za poduk v sviloreji. Ta oddelek je
kaj interessanten za svilorejce naše dežele; naj ga ta-
da pridejo ogledovati naši mnogi svilorejci iz dežele. —
Druga soba je odmerjena kmetijstvu; naša kmetijska
šola je tam razstavila razne poljedelske stroje, učne
pripomočke i. t. d. Tam se nahajajo tudi nekatere iznajd-
be posameznikov zadevajoče kmetijski napredek. — Ta
oddelek je torej namenjen tudi našim napredujočim kme-
tovalcem. — V tretji sobi so zastopane tržaške deške in
deklishe ljuške šole. — Priznati moramo, da so Tržača-
ni prav dosti lepega in prav praktičnega razstavili, po-

sebeno pa se v obče dopadajo ženska ročna dela, ki pre-
kosijo za dosti ona goriških šol. Narisali smo danes za-
rad pomanjkanja prostora le bolj površno šolsko raz-
stavo in si pridržujemo dopolnitev tega sporočila.

To nam bode toliko lažje, kedar bodo tudi v ta
namen izvoljeni razsojevalci (juri) svojo sodbo izrekli in
iz razstavljenega blaga najboljšo odlikovali. Pohvaliti pa
moramo uže zdaj slovenske učitelje in druge gospode,
ki so pomagali, da se v tej razstavi častno odlikuje slo-
venska stran, in da je po tej razstavi dokazano, da ima-
mo mi Slovenci dovolj učnih knjig in drugih šolskih
pripomočkov, kar nam daje lep dokaz napredka na Slo-
venskem. Konečno pa si smatramo v dolžnost, da pri-
poročamo vsem prijateljem šolstva in kmetijskega na-
predka, naj pridejo v prav mnogim številu obiskat raz-
stavo, katera bo še odprta do ponedelka zvečer, vsa-
ki dan od 10 ure zjutraj do 2 ure popoldne. —

Plača se samo 10 soldov in vdobljen denar je na-
menjen v podporo ubogih učiteljskih pripravnic.

Prva šolska razstava v Gorici je prvi dokaz lepe-
ga napredka na polju onake; pozdravljamo jo tedaj
presrečno in želimo, da bi čez nekoliko let sopot tekmo-
valo naše šolstvo v še večji in lepši razstavi. —

Iz Tolminkoga 12. oktobra (nadaljevanje.) Po tem
kar smo zadnjikrat razpravljali je gotovo smešno ali prav
očitna sleparija kar naši nasprotniki tako bombastično
blabetajo, da bi šla namreč modrejska črta po zavetnem
kraji čez klanec z majhno strmalo in po lepi
dolini, brez truda in nevarnosti na vse kraje, med tem
ko bi se moralo vozariti čez Selo, po rajdah, večjih
strmalih in velikih vetrovih. Dokazali smo, da je njih
črta goli klanec, da ima več strmali in pa je zbog te-
ga nevarnejša. Večih rajd nima res, ker je cela črta,
ona sama strašna rajda okoli modrejskega in
kozarskega hriba in zato se vije njih črta in ne na-
ša kakor okoli oglavja enega klobuka. Kar se pa večih
vetrovov tiče, ki so jih iznašli na naši črti, bi bilo nar-
bolj praktično, da bi se jih po zimi kedar burja nar bolj
brije izpostavilo vrh Poljane na njih tako zvano „za-
vetno črto“ in sicer le po par ur na dan, in dvomiti
ni, da bi se jim potem za večne čase usušilo tako zlo-
bno laganje. Oni nam niso mogli zanikati, da njih črta
pelje čez močvirno, grapasto in premeško zemljišče, in
da bo za tega del izdorzovanje dovolj stalo, nam pri-
merjajo pa črto od Kneže v Hudajužno, koder se je ven-
dar le dobra cesta napravila. Med obema je pa velik
raz'oček, da prva ni samo močvirnasta in grapasta, am-
pak kar je hujski, posebno studenčasta in polna vrel-
cov ki se ne dajo zamašiti samo z lopimi frazami, kar
vzročuje, da jo čista o deževnih časih velno v nevar-
nosti, po zimi pa skozi in skozi z debelo ledono ško-
rjo pokrita.

To je edna glavnih napak nasprotne črte, katero
bomo zmeraj povdarjali, in če nam nasprotniki še de-
setkrat bolj romantično popišejo njih „lepo dolino,“ kjer
kakov dokazano, po klanecih, po močvirnatih, grpastih
in studenčastih zemljiščih same—naranče rastejo. —
Da bi bolje pokvarili občno mnenje napadajo naši na-
sprotniki prav surovo nekega velikaša, kakor da bi on
sam selsko črto zagovarjal, češ da bi potem lahkeje
privaževal po skladovni cesti gnoj in pridelke. Od ljudi
ki so vse svoje žive dni le s kopitom in polenom opravi-
tvi imeli ni sicer pričakovati primirnejših izrazov in
njih vedenje nam je nar temeljiti dokaz, da se ravno
oni nar ljubši z gnojem pečati morajo, kar se jim še
na prstih pozna, in tudi njih zadnji članek presneto po
hlevu diši. Občno je znano, da oni tako psovan velikaš
se še premalo za svoja zemljišča zmeni, ker jih malo
kedaj v letu vidi. Le neumna hudobnost tacega, ki vedno
meri po svojem braču, mu zamore tedaj spodtikati se-
bičnost v tem obziru. Iz boljših vzrokov bi mi smeli
trditi, da se vaš velikaš le za to tako srdito poganja za
modrejsko črto, da bi lahkeje po nji svoje opeke v
Idrijsko dolino spravljaj. Ni davno kar si je on „forna-
žo“ nakupil ravno na izidu modrejske črte, in od tam
do sv. Lucije je se ve da nar bližnja pot čez Modrej-
ski klanec, in vendar mu nočemo očitati sebičnosti, ker
ne nasprotujemo, da je njemu iz gole ljubezni do bliž-
nega—brada in možna zrasla.

Da, dobro je, da smo se oprostili feudalnih robot
in da nam ni treba več vdati se naraslemu velikašu, ki
je vedno hudo nasprotoval celo idrijsko-cerkljanski cesti,
in le skrbel za svoj „Hum“, ki nas je prej ko ne za-
stoj strašno ožulil, njemu pa pridobil slavni spomin—
večnega milovanja.

Bačko-Idrijska dolina in Cerkljanski okraj so v
prvi vrsti interesirani pri prepirnih črtih ker jo direk-
tno in absolutno potrebujejo in torej jim gro nar več
pravica si ono črto izvoliti, ktera jim je nar ugodnejša.
Če pa nasprotniki zamolčijo in nočejo vedeti, kar uže
vsi vedò, da so se namreč omenjeni uže zdavnej za
selsko črto odločili, jim bomo to lahko, ako bo treba,
črno na belim pod nos vtaknili. Zastoj je torej njih
neumno in tendenciozno klepetanje, kakor da bi bila
selska črta le našemu velikašu na korist. Oni ki so
tako oddaljeni od prepirnih črt, ki jih direktno ne po-
trebujejo, ampak iz gole dobičkarije le vedo na svoi
mlin obračajo; nimajo nobene pravice se v tej zadevi
kót protektorji občne koristi hliniti. Ali ste tudi tak-
krat za občno korist skrbeli, ko ste kakor rečeno, tako
srdito Idrijski črti nasprotovali, ko se niste sramovali

javno se izraziti, da je sedajni modrejski klanec uže
dober za male vozove, težki vozovi pa naj grodo čez
Tolmin. 1031° daljša in strma modrejska črta vam ni
predolga, le 300° daljša in ravna cesta čez Bačo, Sv.
Lucijo v Modrej vam je pa predolga, in poskusili ste,
da bi se krajša črta čez Stopič—Modrej—Tolmin ko-
skladovna izrekla? Ako le zinete kaj o cestah, uže ve-
mo kej to pomeni. Saj vam tudi sedaj nobeden ne ver-
jame, da ste tako vneti za modrejsko črto. Umetno
sta učinili prepir, poprijeli ste se ga gladovito in pod-
tikati mislite ga dokler je količkanj mogoče z name-
nom, da bi se morda ne ena ne druga črta izpeljala.
Na vsak način pa skrbite za to, da ostane kolikor mo-
goče klanec v Bači in čez Modrejce. V tem obstoji va-
ša občna korist in zakaj? Od Kneže naprej pelje iz
Bačke doline v Idrijsko in v Gorico, narkrajša je na-
ravna črta prek bačkega potoka, in te od vseh zaželje-
ne črte se vi bojite kot hudič križa, ker bi po tem vaš
„slavni Hum“ na suhem ostal. Da žalostne bi bilo za
res ko bi „Faffer in Kuštrin“ ne „histehirala“ več sko-
zi Tolmin.

Politični pregled.

V delegacijah se nij v zadnjem tednu nič po-
sebeno zanimivega zgodilo; protivijo so odseki ka-
kim tirjatvam ministerstva; a na zadnje bo ven-
dar ministroma veljala kakor navadno. —

Na Tirolskem so bile v 3. krajih dopolnilno
volitve; povsod so izvoljeni federalisti.

Na Českem so se tudi izvršile volitve za drž.
zbor; Staročehi so sijajno zmagali, kajti mladi nij-
so mogli niti z dr. J. Gregrom prodreti, s kato-
rem so še zmerom zmagali. — Kako je želeti, da bi
tudi na Českem jonjal prepir!

Avstrijski veliki obertniki se hudo pritožujejo
čez kupčijsko pogodbo mej Avstrijo in Angleško.
Naša obrtnija se ne bo nikoli vzdignila, če jo ne
bo država bolj podpirala. —

Hrvatski sabor se sopot 17. t. m. snide, da
nadaljuje svoje delovanje. —

Turška je evropskem vladam oficijelno nazna-
nila, da ne more popolnoma plačati jamurskega
kupona turškega posojila. V 20. letih je turška
napravila čez 2 milijardi dolga, katerega bo težko
mogla poplačati. „Bankerot“ preti gujili državi
in to je še huji udarec, kakor pa in ustaja še „N.
fr. Presse“ pravi, da je prišla za Turško osodopol-
no ura. —

Diplomatje so zopet začeli posredovati in ho-
čejo Turško prrsiliti k reformom. Nam se zdi, da
mlatijo prazno slamo.

Ruski narod se je začel močno zaminati za
južne brate; nabira denara po Ruskom je uže koj
začetkoma pokazala sijajne rezultate; ruski veči lis-
ti pa pišejo, da je prišel čas Slovanstva in da je
treba rešiti Slovane tuškega jarma. — Od povsod pi-
še ngoden veter ustašem, kateri se bodo držali, če
tudi Srbija ne pride na pomoč.

Razne vesti.

(Družba nar. fantov) je nabrala pri solkanskem
plesu za bosniške i hercegovinske sirote, kakor ka-
že poseben izkaz fl. 66.10.
k tem je še F. F. dodal 3.90.
tedaj skupaj fl. 70.—.

Ta znesek se je odposlal—kakor v „S.č.“ št. 37
priporočeno — g. predsedniku Ivanu Vrankoviču v
Zadru. Hitro, ko dobimo dotično pobotnico, jo bomo
priobčili. Vsem gospodom i gospodicam, ki so nas
podpirali pri tem blagem namenu, izrekamo presrečno
zahvalo; posebno pa še gosp. Rupnick-u, da nam je svo-
je prostore blagodušno prepustil za oni večer.

Odbor.

(Beseda v Vertobji) je privabila preteklo nede-
ljo lepo število poslušalk in poslušalcev v prav okusno
in z mnogim trudom okinčano Lašičevo dvorano. Ven-
dar se nam pozdeva, da je bilo v primeri s število
zunajnih gostov—pre malo domačih pri zabavi,
katera se je po zanimivem programu prav točno in glad-
ko vršila od začetka do konca. — Gospod predsednik Fr.
Maraz se je v iskrenem govoru spominjal junackih
Hercegovincev in Bosnjakov, kateri so pogumno zgrabi-
li za orožje za vero, dom in svobodo zlatno! Za njim
je nastopila nježna deklamavalka, gospodična Dra-
gotin Ka Lašičeva ter je v občo zadovoljnost dekla-
movala S. Jenkov. Zadnji večer. — Domač dvogovor „Za-
konski prepir“ med gospodično Josipino Lašiče-
vo in g. tehnikarjem Lašič-em je vzbudil prav glas-
no veselje—je bil tudi naravno in živahno predstavljen.
Enako srčno smo se smijali šaljivi deklamaciji mladega

Maraz-a, kateri nam je po znani narodni pesni pripovedoval, strašno prigodbo: „kako je naš maček ljubico imel, k njej v vas hodil in se ogoljufan konečno obesil.“ Bog ve, ali si je mladina v srce vcepila žalostni ta „eksempelj“ in svarilo:

„Če dolgo živet vam je mar“
„Zaljubit se nikdar nikar!“

Igra „Uskok“, katero so sami domači diletantje prav gladko in živo predstavljali, je občno veselost do konca besede vzdrževala in nas rekotno odškodovala za izostalo petje. „Beseda brez petja! bo marsikedo začuden vzkliknil, — saj to je pri nas na Goriškem kaj čisto nenavadnega; zdi se nam taka beseda, kakor juha brez soli!“ Res je takal a rodoljubje, kateri so besedo napravili in se v ta namen zares prav mnogo trudili, niso tega čisto nič krivi. Oni so storili vse, kar je bilo v njih moči in kedor si je gledališni cder in lepo okinčano dvorano ogledoval, mora priznati, da so celo več storili, nego bi se moglo pri tako žalostnih razmerah, kakršne smo v Vertobji zapazili, pričakovati. — Saj nij nikogar, kateri bi mladino v petju podučeval; gospod učitelj nij za to, ali ne mara za to biti; njemu je menda zadosta, da šolske ure izpolni kakor si bodi; — da je njegov plemeniti poklic za narod in njegovo omiko delati in se truditi tudi z unaj šole, — to mu je menda čisto neznan. Saj ga še pri besedi nij bilo; pač smo pa njegove odgojence in drugo bolj odraščeno mladino opazovali na ulicah in v krčmi in srce se nam je krčilo v prsih videti, kako je vse v la honskem duhu spačeno nepopisljivo surovo od 12 letnega smrkovca do fanta na ženitev; kako se vse pretvarja in poje — ne poje, ampak živinsko tuli ostudne italijanske glaseče se pesmi; — to je, glase se blizo tako, — a italijanske vendar nijso, pravi Italijani bi se sramovali ta ke spa ke! Da, da! Vertobja je obširno polje za dobrega, — energičnega učitelja in dokler ne bode tak učitelj združen z rodoljubnim duhovnikom vse žile napel, da ljudstvo k zavestnosti vzbudi in posebno mladini trdo skorjo surovosti prebije in olupi — ostala bode Vertobja za najpremeitejše človeške svrhe: za narod, omiko in svobodo neplodovita ležina.

Sicer pa gre onim odličnim rodoljubom, kateri so ljubju najneugodnejšim razmeram tako krasno veselico za blagi namen napravili in za lep red v dvorani tako previdno skrbeli, po vsej pravici še prav posebna hvala in priporočamo jim tudi, naj se ne ustrašijo nikakoršnih ovir in naj še večkrat napravijo take zabave, katere bodo tudi izdatno pripomogle, da se polagoma blažji duh naseli v domači občini: Naši južni bratje se bojujejo z jeklenim, — nam se je bojevati z uma bistrim mečem. Le vstrajno naprej!

(Od sl. e. k. drž. pravdnitva) prejeli smo sledeči popravek: Dekla lekarja Zanetti-ja v Gorici, o kateri je bila Soča vestico pod naslovom. „Ne bodite požrešni“ v svoji številki 39 prinesla in bila vzela razmize v lekarni nobene steklenice ter popila strup ali drugo tekočino; ona je sicer v bolnišnici vmerla, pa ne zaradi ostrupenja ampak zbog serčne libe.

(Beseda v Dorenbergu) 24. okt. napravi Dorenberška čitalnica s pomočjo goriških diletantov, rifenberških in komenskih pevskih zborov velikansko besedo v čitalnični dvorani. Čisti dohodek je namenjen na Avstrijsko pribeglim hercegovinskim in bozniškim sirotam.

(Vestavek uredništva.) Res, dorenberški rodoljubi so do sedaj največ pripomogli ubogi raji, pa imajo tudi izvrstna duhovnika, katera je za to sveto reč spodbujata. Nabrali so te dni po raznih hišah po bokalu 10 kvinčev vina v prid Hercegovincem. Nadejamo se, da jih bodo i drugi posestniki v tem blagem činu posnemali, posebno pa Brici, ki do sedaj nijso še ničesar za uboge brate storili, in ker jih je Bog z obilim vinom obdaril, odtegnoli se ne bodo, to smo gotovi, in položili bodo tudi oni par bokalov, ker to jim je najlažje, na altar za boreče se sobrate za kerst častni i svobode.

(Vabilo k besedi.) ki jo napravi Vipavska čitalnica dne 17. oktobra 1875 v svojej dvorani: Program: 1. „Posem“; zbor. 2. „Concert-Fantasia“; igranje na citre. 3. „Sanje“; četverspev. 4. Igranje na taborico sé spremljevanjem na kitaro. 5. „Planinar“; četverspev. 6. Ena suknja, štiri roke. Glediščina igra s kupleti. 7. Ples. Čisti dohodek je namenjen na korist na avstrijska tla pribeglih hercegovinskih družin. Vstopnina 20 kr. — Sedež 20 kr. Zaradi dobrodelnega namena se bodo večji darovi hvaležno sprejeli. Začetek ob 7. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi uljudno čitalnični odbor.

(Predelna železnica.) Piše se nam, da so inženirji v Bovecu in Tarvižu uže popolnoma izdelali načrte za predelno železnico in sicer tako, kakor da bi se mogla ta črta precej zidati. Odposlali so dotična dela na Dunaj, kder bode vlada zraven drugih železniških črt, tudi predelno nekda prav gotovo predložila drž. zboru še v tem letu. Ministerstvo je menda gotovo, da zadobi večino za svoj projekt. Bog daj, da se ne varamo.

(Tiskovne pomote) so se vrinili v dopis iz Tolmina v zadnji, 40. št. „Soča“ V I. koloni 24. vrsti mora stati 328° namesto 228°, v II. koloni v 4. vrsti 735° namesto 135° in v 16. vrsti 3" strimali namesto 8" strimali.

(Komers učiteljskega tečaja in učiteljske konference v Gorici). 13. t. m. se je zbralo mnogo učiteljev iz Primorskega, Kranjskega, Istre in Dalmacije in goriških rodoljubov pri „zlatem levu“, da se mej seboj poslovijo. Došli so tudi nekateri gg. profesorji, po tem učitelji kmetijstva, g. deželni nadzornik Klodič, ravnatelj Rajakovič in drugi odlični gospodje. Napitnice so se zaporedoma versile v slovenskem in italijanskem jeziku v prosepah kmetijstva in narodnega napredka na Primorskem, dalje se je napivalo g. Klodiču, za katero napitnico se je serčno najprej v italijanskem potem v slovenskem jeziku zahvalil ter priporočeval slogo mej obema narodnostima na Goriškem. Petje je bilo izvrstno in radovali smo se pozno v noč. Želi toraj vrli učitelji i bog daj, da bi se še mnogokrat v enaki slogi združili!

(Šolstvo) Na učiteljskem izobraževališči v Kopru (Capodistria) začne letos šola 4. novembra. — Pa že prvega novembra se mora tam vpisati vsak učenec.

(Pismo Garibaldija) hercegovinskim vstajnikom Bratom Hercegovinskim in zatiranim orjentalne Evrope! Turek mora oditi v Brusso, prišel je kakor volk, prekoračivši Bosfor, opustovši, pobijavši in oskrnivši vse one krasne narode, ki so nam dali Pelazgi, kateri so baje bili prvi civilizatorji Evrope.

On ne sme več tlačiti ta del sveta, katerega prebivalce je pahnil v največo revšino.

V Brusso mora se svojimi zvijačami, ropanjem in krutostjo, v nižej Aziji našel bode dovolj narodov, da je terpinči in v obupnost pogrezne.

Vzdignite se toraj hrabri sinovi Černegore, Hercegovine, Boznije, Srbije, Tesalije, Macedonije, Gerške Epirije, Albanije, Bulgarije in Rumunije. Vsi imate sijajno zgodovino; mej vami so se narodili: Leonidi, Ahili, Aleksandri, Skanderbegi in Spartanci. Ne verujte diplomaciji; ta brezserčna starka, vas gotovo prevari!

Na vaši strani stoji velikodušni možje vsega sveta; Anglija sama, do sedaj naklonjena Turkom, vas je javno pripoznala z nabiro milodarov in simpatijo enega svojih velikašev, njej mora biti ljubša zveza in hvalečnost konfederacije svobodnih narodov, nego ona razrušene, onemogle deržavo polumesea.

Toraj v Brusso s Turkom: samo na ta način boste zamogli postati neodvisni in svobodni; na to stran Bosfora bode kruti Otoman vedno vaš tlačitelj in vzrok večne vojske; dokler ga ne zapodite, ne boste dosegli svetih človeških pravic!

Caprera 6. oktobra 1875. G. Garibaldi.

(Za hercegovinske in bojniške siromake)

so darovali: Osebe Nabroziške železnične postaje po g. načelniku: gg. J. N. Kopriva, načelnik 3 f., K. Feichtinger 1 f. H. Sedelmayer 50 s., A. Bittner 1 f., A. Baron Bülow 1 f. J. Bernaschek 50 s., J. Blažon 50 s., J. Schenk 50 s., A. Stupiza 1 f., H. Mahoreich 1 f. J. Mader 30 s., L. Novak 50 s., And. Kraus 1 f., J. Cehov in 30 s., L. Pertot 50 s., M. Lupine 50 s., P. Škerk 50 s., Fr. Adamič 50 s., Fr. Guttmann 50 s., Ant. Schos 50 s., Ig. Gruden 20 s., F. Sila 20 s., J. Klar offerer 60 s., Ant. Kovač 70 s., L. Arias 20 s., C. Renschag 30 s., J. Hauptmann 50 s., F. Prepeluh 30 s., J. Kovačič, 20 s., Ant. Rossi 1 f., J. Simonič 50 s., Ant. Mernaz 20 s., Jos. Böswirth 2 f., Georg Trbola 2 f., A. Rutar 1 f. Ant. Winkelhofer 1 f., Ed. Janisch 1 f., Fr. Trivisan 1 f. K. Schwarzman 50 s., J. Cotič 1 f., J. Seidl 50 s., J. Jonke 50 s., Ant. Velkoversch, 20 s., J. Bandl 20 s., Mat. Dotič 20 s., Ant. Delgos 20 s., And. Stergar 20 s., Ant. Pertot 20 s., Ant. Stegar 30 s., J. Pertot jun. 10 s., Janko Sever 1 f., Fr. Nemeč 1 f. in g. H. Mrevlje 1 gold. 50 s.; skupaj 34 gold. 60kr.

V sv. Križi I pavske m: Č. gg. J. L. . . . 5 goldinarjev, Drag. Č. 1 goldinar. 50., Filip Terpin 1 gl., nadučitelj Fr. Švara 1 gl., podučitelj Fr. Mrevle posestnik 1 gl., Neimenovana zlahna oseba 2 gl., Ant. Paušler 1 gl., Leopold Kočevar 1 gl., Fr. Inomo 20 s., Ant. Kočevar 10 s., Ant. Berbuč 30., Ant. Krpan 25 s., neka oseba 13 s., Jan. Cotič 10 s., Jakob Kočevar 20 s., Martin Ličen 10 s., Jak. Kočevar 10 s., Jož. Poniž 10 s., Jan. Stopar 10 s., Ant. Batič 40 s., Fr. Rovtar 10 s., Jan. Šček 10., Jan. Kobal 20 s., Terezija Kočevar 10 s., Uršula Kočevar 10 s., Tomaž Logar 50 s., Andr. Brelih 10 s., Jan. Bone 10 s., Ant. Kalin 20 s., Matija Černigoj 10 s., Fr. Černigoj 10 s., Ant. Kobal 20 s., Ant. Kerkovč 15 s., Ant. Batič 15 s., Fr. Zajc 15 s., Jož. Batič 1 gl., Andr. Kočevar 20 s., Jož. Pečenko 1 gl., Fr. Batič 10 s., Maria Bratina 12 s., Andr. Vodopivec 10 s., Ant. Batič 10., Fr. Bizjak 10 s., Jan. Kobal 20 s., Jožef Kočevar 20 s., Jan. Mermolja 10 s., Jan. Žantonio 10 s., Ant. Kočevar 10 s., Marija Paulič 15 s., Marijana Paušler 10 s., Fr. Paulič 20 s., Mihael Pintar 30 s., Johana Bizjak 10 s., Uršula Muhovec 10 s., Ant. Bizjak 10 s., Jan. Furlan 20 s., Jož. Kočevar 10 s., Fr. Stopar 20 s., Jan. Kravs 20 s., Ant. Paulič 10 s., Fr. Stanič 40 s., Marg. Bizjak 20 s., Jož. Liker 10 s., Jož. Kraos 30 s., Ant. Kalin 30 s., Jan. Strancar 10 s., Val. Kalin 30 s., Jož. Kalin 50 s., Ant. Stor 10 s., Fr. Stor 10 s., Jan. Valič 10 s., Marija Batič 10 s., Frančiška Golojni 20 s., Ant. Valič 30 s., Fr. Mišel 1 gl., Jož. Bandel 10 s., Andr. Simonič 20 s.,

Ant. Simonič 15 s., Ant. Simonič 10 s., Andr. Vertove 10 s., Ant. Kalin 30 s., Jož. Lah 10 s., Marko Čermelj 10 s., Jan. Lujak 50 s., Ant. Valič 50 s., Jak. Špelt 20 s., Ant. Valič 20 s., Ant. Lisjak 15 s., Ant. Kravs 10 s., Fr. Batefič 10 s., Ant. Bizjak 10 s., Jožef Bratina 30 s., Ant. Ušaj 25 s., Fr. Kalin 20 s., Jan. Inomo 10 s., Ant. Žiberna 20 s., Fr. Kočevar 12., Ant. Kravs 20 s., Ant. Novak 30 s., Jak. Poniž 20 s., Ant. Batič 10 s., Ana Cepič 10 s., Jan. Kravs 10 s., Antonja Brataševic 10 s., Katarina Brataševic 20 s., Cecilija Vuherer 15 s., Jož. Kravs 10 s., Jož. Stopar 20 s., Jan. Trošt 10 s., Ant. Štor 10 s., Fr. Ceihen 15 s., Jož. Krpan 20 s., Andr. Sever 50 s., Jož. Kravs 20 s., Jož. Brataševic 10 s., Jož. Štibjel 10 s., Andr. Kravs 10 s., Marija Celja 50 s., Ant. Štibjel 10 s., Ant. Kravs, posestnik 1 gl., Jož. Trošt 10 s., Ant. Trošt 10 s., Terezija Batič 10., Ant. Kraos 10 s., Jož. Mišel 10 s., Jož. Stor 14 s., Jan. Trošt 10 s., Ant. Kraos 20 s., Jož. Cigoj 10 s., Jož. Černigoj 50 s., Jož. Petrovič 20 s., Jož. Hrobat 10 s., Andr. Hrobat 40 s., Jož. Mare 1 gl., Antonija Mare 10 s., Ant. Vovk 10 s., Fr. Hrobat 20 s., Ant. Volčič 10 s., Jož. Verčon 20 s., Jan. Toton 17 s., Fr. Černigoj 10 s., Barbara Terčič 10 s., Ant. Černigoj 15 s., Terezija Palik 10 s., Miha Čermelj 21 s., Ant. Jerkič 10., Jan. Jerkeč 10 s., Fr. Hrobat 10 s., Franca Jerkič 10 s., Antonija Keršovan 30 s., Andr. Jerkič 19 s., Marija Jerkič 10 s., Jož. Jerkič 10 s., Jož. Vovk 10 s., Jan. Hrobat 10 s., Fr. Stogove 10 s., Marija Jerkič 10 s., Jan. Jerkič 10 s., Fr. Verčon 20 s., Marjana Verčon 10 s., Marija Štor 10 s., Jan. Hrobat 10 s., Jož. Kodrič 10 s., Ant. Štor 10 s., Ant. Jerkič 10 s., Fr. Verčon 30 s., Jož. Zgonik 60 s., Jan. Ipač 30 s., Ant. Valič 10 s., Miha Slokar 10 s., Jož. Vovk 10 s., Jan. Vovk 30 s., Ant. Pečenko 10 s., Ana Stopar 20 s., And. Zgonik 10 s., Jož. Pikie 10 s., Ant. Brošček 20 s., Miha Fakuč 20 s., Ant. Stopar 10 s., Jož. Krpan 20 s., Marija Caravalli 30 s., Reza Rovtar 20 s., Marija Kraševac služabnica 20 s., Jož. Batič 40 s., Peter Kočevar 10 s., Jožefa Samic 10 s., Fr. Škerk 10 s., Ant. Logar 20 s., Martin Lisjak 1 gl., Mica Kočevar 10 s., Matija Samic 20 s., Več oseb skupaj je dalo: 2 gl. 44 s., Tomaž Mrevle 50 s., Johana Batič 10 s., J. Stanič 20 s., Ant. Bratina 10 s., Jan. Benevol 10 s., Jan. Stanič 30 s., Ant. Cigoj 20 s., Jan. Vovk 10 s., M. Jerčič 24 s., Andr. Verčon 20 s., Fr. Batič 12 s., Jož. Vovk 20 s., Fr. Batič 10 s., Vsega skupej 51 gl. 85 s., Nabralo se je tudi kar je posne-manja vrednoobleko za kakih šest oseb, in sicer so darovali gg. Filip Terpin eno možko in njegova gospa eno žensko obleko, gospa Tomažutova trojno žensko obleko in veliko platnenih rut za cefranje, s katerim se bodo rane obvezovale, posestnik Frane Kalin nekaj možke in nekaj ženske, in dve drugi osebi nekaj ženske obleke, skup v vrednosti kakih 25 gl.

Lepa hvala vsem darilecem! Bog bo vse obilno povernil saj pravi, da „kar ste narmanjšemu dali, dali ste meni.“

(Zarad premanjkanja prostora sledé drugi izkazi prihodnjič.)

Poslano. *)

Pri odhodu iz Gorice se slušatelj kmetijskega tečaja slovenskega oddelka gospodoma profesorjema iskreno zahvaljujejo za njuni trud in kolegijalnost.

Neka Ju bog še mnogaja leta živi! Živila vrla narodnjaka!

V Gorici dne 14. oktobra 1875.

Slušatelj, narodni učitelj.

*) Uredništvo nij odgovorno ne za obliko ne za zadržaj.

Julius Dase.

Travnik, 447

Močna zaloga šolskih knjig za vse šole, kakor tudi raznovrstnega blaga za pisanje.

Zdravnik za zobe

dr. Tanzer,

docent zobozdravništva na vseučilišču v Gradci bode ordiniral meseca oktobra od 10. naprej v Ljubljani (v Hotelu pri Slomu) zobozdravništvo i zobotehniko. Vsi p. n. bolniki opominjajo se, javiti se takoj od začetka, da se more začeti ozdravljajo brez bolečin, in ogniti se proti koncu gnječe.

Njegovi e. k. priv. zobni aparati: Antiseptikonustna voda, zobni prah, zobne paste dobijo se pri njemu. kakor tudi v Ljubljani pri gosp. Mahru in lekarju, Biršič-u, v Loki gosp. Fabjanu in Marinsk-u, v lekarnih v Kranji in Kamniku, in v Trstu v lekarni pri gosp. Sandrini-u.